نَحنُ خَلَقناكُم فَلَولا تُصَدِّقونَ ﴿۵۷﴾ اَفَرَاَيتُم ما تُمنونَ
﴿۵۸﴾ ءَاَنتُم تَخلُقونَهۥ اَم نَحنُ الخالِقونَ ﴿۵۹﴾ نَحنُ قَدَّرنا
بَينَكُمُ المَوتَ وَ ما نَحنُ بِمَسبوقينَ ﴿۶۰﴾ عَلىٰ اَن نُبَدِّلَ
اَمثالَكُم وَ نُنشِئَكُم فى ما لا تَعلَمونَ ﴿۶۱﴾ وَ لَقَد عَلِمتُمُ
النَّشاَةَ الاولىٰ فَلَولا تَذَكَّرونَ ﴿۶۲﴾ اَ فَرَاَيتُم ما تَحرُثونَ
﴿۶۳﴾ ءَاَنتُم تَزرَعونَهۥ اَم نَحنُ الزّارِعونَ ﴿۶۴﴾ لَو نَشاَءُ لَجَعَلناهُ
حُطامًا فَظَلتُم تَفَكَّهونَ ﴿۶۵﴾ اِنّا لَمُغرَمونَ ﴿۶۶﴾ بَل
نَحنُ مَحرومونَ ﴿۶۷﴾ اَ فَرَاَيتُمُ المآءَ الَّذى تَشرَبونَ ﴿۶۸﴾
ءَاَنتُم اَنزَلتُموهُ مِنَ المُزنِ اَم نَحنُ المُنزِلونَ ﴿۶۹﴾ لَو نَشاَءُ
جَعَلناهُ اُجاجًا فَلَولا تَشكُرونَ ﴿۷۰﴾ اَ فَرَاَيتُمُ النّارَ الَّتى
تورونَ ﴿۷۱﴾ ءَاَنتُم اَنشَاتُم شَجَرَتَها اَم نَحنُ المُنشِئونَ ﴿۷۲﴾
نَحنُ جَعَلناها تَذكِرَةً وَ مَتاعًا لِلمُقوينَ ﴿۷۳﴾ فَسَبِّح
بِاسمِ رَبِّكَ العَظيمِ ﴿۷۴﴾ فَلا اُقسِمُ بِمَواقِعِ النُّجومِ ﴿۷۵﴾ وَ اِنَّهۥ
لَقَسَمٌ لَو تَعلَمونَ عَظيمٌ ﴿۷۶﴾ اِنَّهۥ لَقُرءانٌ كَريمٌ ﴿۷۷﴾
فى كِتابٍ مَكنونٍ ﴿۷۸﴾ لا يَمَسُّهۥ اِلَّا المُطَهَّرونَ
﴿۷۹﴾ تَنزيلٌ مِن رَبِّ العالَمينَ ﴿۸۰﴾

درس دوم

یگانهٔ بی‌همتا

«خدای من! مرا این عزّت بس که بندهٔ تو باشم و این افتخار بس که تو پروردگار منی، خدای من! تو همان‌گونه‌ای که من دوست دارم، پس مرا همان‌گونه قرار ده که تو دوست داری.[1]»
امام علی علیه‌السلام

نکات بسیار مهم

مهم‌ترین اعتقاد دینی «توحید و یکتاپرستی» است. اسلام دین توحید و قرآن کتاب توحید است. در اسلام بدون اعتقاد به توحید هیچ اعتقاد دیگری اعتبار ندارد. توحید سرلوحهٔ دعوت همهٔ پیامبران بوده است. خداوند در قرآن کریم اخلاق، احکام و همهٔ اعمال فردی و اجتماعی مؤمنان را بر مدار توحید قرار داده است. توحید مانند روحی در پیکرهٔ معارف و احکام دین حضور دارد و به آن حیات و معنا می‌بخشد؛

از این‌رو شایسته است دربارهٔ ابعاد این اصل اساسی بیشتر بیندیشیم :

۱ــ حقیقت توحید چیست و مراتب آن کدام‌اند؟

۲ــ مرز میان توحید و شرک چیست؟

۳ــ آیا درخواست از غیر خدا مساوی با شرک است؟

۱ــ اِلٰهی کَفیٰ بی عِزًّا اَن اَکونَ لَکَ عَبدًا وَ کَفیٰ بی فَخرًا اَن تَکونَ لی رَبًّا اَنتَ کَما اُحِبُّ فَاجعَلنی کَما تُحِبُّ؛ بحارالانوار، مجلسی، ج ۹۱، ص ۹۲.

جزوه های دین و زندگی @isp72

۱. توحید به چه معناست؟
۲. توحید به معنای اعتقاد به خدای یگانه است یعنی چه؟
۳. رسول خدا(ص) از همان ابتدا از مشرکان خواست با گفتن چه جمله ای دست از شرک بردارند و به چه ایمان بیاورند؟
۴. با گفتن لا اله الا الله توسط مشرکان چه نتایجی برایشان حاصل می‌شد؟

توحید و برخی مراتب آن[۱]

(توحید به معنای اعتقاد به خدای یگانه است؛ یعنی خدا بی‌همتاست و شریکی ندارد و این بیانگر اصل و حقیقت توحید است. رسول خدا(ص)، از همان آغاز رسالت خود، از مشرکان می‌خواست با گفتن جملهٔ «لا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰه» دست از شرک و بت‌پرستی بردارند و به خدای یگانه ایمان آورند. با گفتن این عبارت تمام احکام و حقوق اسلامی فرد به رسمیت شناخته می‌شود و دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان واجب می‌گردد و در زمرهٔ برادران و خواهران دینی قرار می‌گیرد. بنابراین، جمله «لا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰه» فقط یک شعار نیست بلکه پایبندی به آن، همهٔ زندگی فرد مسلمان را در رابطهٔ با خدا، خویشتن، خانواده، اجتماع و دیگر مخلوقات تغییر می‌دهد.)

اشاره به توحیددر خالقیت
شهریور ۹۸ تجربی
دی ۹۸ تجربی

توحید و یگانگی خداوند مراتبی دارد که به برخی از این مراتب می‌پردازیم :

۱ــ توحید در خالقیت: توحید در خالقیت عبارت از این است که معتقد باشیم خداوند تنها مبدأ و خالق جهان است، موجودات همه مخلوق او هستند و در کار آفرینش شریک و همتایی ندارد.

اَللّٰهُ خالِقُ کُلِّ شَیءٍ ...[۲] — خدا آفریننده ی هر چیزی است.

اشاره به توحید در مالکیت

۲ــ توحید در مالکیت: از آنجا که خداوند تنها خالق جهان است پس تنها مالک آن نیز هست، زیرا هر کس که چیزی را پدید می‌آورد، مالک آن است.

وَ لِلّٰهِ ما فِی السَّماواتِ وَ ما فِی الاَرضِ[۳] — و برای خداست آنچه در آسمان ها و آنچه در زمین است.

اشاره به توحید در ولایت
شهریور ۹۸ تجربی

۳ــ توحید در ولایت: هر کس مالک چیزی باشد حق تصرف و تغییر در آن چیز را دارد، اما دیگران بدون اجازهٔ وی نمی‌توانند در آن تصرف یا از آن استفاده کنند. به این حق تصرف، ولایت و سرپرستی می‌گویند.

... ما لَهُم مِن دونِهِ مِن وَلِیٍّ — آن ها هیچ ولی (سرپرستی) جز او ندارند
وَ لا یُشرِکُ فی حُکمِهِ اَحَدًا[۴] — و او در فرمانروایی خویش کسی را شریک نمی سازد.

(از آنجا که خداوند، تنها مالک جهان است تنها ولیّ و سرپرست جهان نیز هست و مخلوقات، جز به اجازهٔ او نمی‌توانند در جهان تصرف کنند. چنین اجازه‌ای به معنی واگذاری ولایت خداوند به دیگری نیست، بلکه بدین معناست که خداوند آن شخص را در مسیر و مجرای ولایت خود قرار داده است.)

۵. آیا جمله لا اله الا الله صرفاً یک شعار است؟
۶. توحید و یگانگی خداوند مراتبی دارد چهار مورد آنها را بنویسید؟
۷. از مراتب توحید، توحید در خالقیت را توضیح دهید؟ خرداد ۹۹ انسانی
۸. از مراتب توحید، توحید در مالکیت را توضیح دهید؟
۹. ولایت و سرپرستی به چه معناست؟
۱۰. از مراتب توحید، توحید در ولایت را توضیح دهید؟
۱۱. اگر خداوند ولایتی به شخصی بدهد این به چه معناست؟ توضیح دهید.

۱۲. دادن ولایت به دیگری توسط خداوند به معنی واگذاری ولایت به دیگری نیست. ص☑ غ☐

۱۳. رب به چه معناست؟

اگر خداوند پیامبر اکرم ﷺ را ولیّ انسان‌ها معرفی می‌کند، بدین معناست که ایشان را واسطهٔ ولایت خود و رسانندهٔ فرمان‌هایش قرار داده است.) ۱۱

۶ (۴ــ توحید در ربوبیّت) واژهٔ «رب»، در قرآن کریم از اهمیت فراوانی برخوردار است و بعد از واژهٔ «اللّٰه» بیشترین فراوانی را در میان اسمای الهی دارد. کلمه رب بیش از نهصد بار در قرآن کریم آمده است. عبارت «رَبّ العالَمینَ» نیز بیش از چهل بار در قرآن تکرار شده است.(ربّ به معنای مالک و صاحب اختیاری است که تدبیر و پرورش مخلوق به‌دست اوست. هر کس که خالق و مالک و ولیّ چیزی باشد می‌تواند آن را تدبیر کرده و پرورش دهد.) ازآنجا که خداوند تنها خالق، مالک و ولیّ جهان است، تنها ربّ هستی نیز می‌باشد. اوست که جهان را اداره می‌کند و آن را به سوی مقصدی که برایش معین فرموده هدایت می‌نماید و به پیش می‌برد.) ۱۴

البته باید به این نکته توجه داشت که توحید در ربوبیّت بدان معنا نیست که موجودات، به خصوص انسان، نقشی در پرورش و تدبیر سایر مخلوقات (خیر - باغبانی که زحمت می‌کشد و به پرورش درختان اقدام می‌کند، رشد این درختان نتیجهٔ تدبیر اوست. بلکه، توحید در ربوبیّت بدین معناست که این باغبان و تدبیرش همه از آنِ خدا و تحت تدبیر او هستند.

کشاورز وقتی خود را با دیگران، یعنی کسانی که در کِشت زمین او دخالتی نداشته‌اند، مقایسه می‌کند می‌بیند که این کِشت حاصل دسترنج خودش است، اما وقتی رابطهٔ خود را با خدا بررسی می‌کند، می‌بیند که هم خودش و هم نیرو و توانش از آن خداست و کشت و زرع او براساس استعدادی که خداوند در آن قرار داده رشد کرده و محصول داده است. در نتیجه، در می‌یابد که زارع حقیقی و پرورش دهندهٔ اصلی زراعتِ او خداست و باید شکرگزار او باشد.) ۱۵

اشاره به توحید در ربوبیت
شهریور ۹۸ تجربی

قُل اَغَیرَ اللّٰهِ اَبغی رَبًّا وَ هُوَ رَبُّ کُلِّ شَیءٍ ... [۲]

بگو : آیا جز خدا پروردگاری را بطلبم درحالی که او پروردگار همه‌چیز است؟...

شرک و مراتب آن

۱۶ (شرک به معنای شریک قرار دادن برای خدا است. هر کس که معتقد باشد خداوند شریک دارد مشرک به‌حساب می‌آید.) شرک نیز مانند توحید درجاتی دارد که متناسب با درجات توحید، به برخی از آنها می‌پردازیم :

۱۴. از مراتب توحید، توحید در ربوبیت را توضیح دهید؟ شهریور ۹۸ انسانی

۱۵. آیا توحید در ربوبیت به این معناست که موجودات به خصوص انسان قدرت تدبیر ندارند توضیح دهید؟ مثال بزنید؟

۱۶. شرک به چه معناست؟ مشرک چه کسی است؟

۱۷. شرک و توحید هر دو درجات و مراتبی دارند. ص☑ غ☐

۱۸. چهار مورد از مراتب شرک را بنویسید و هر کدام را توضیح دهید.

۱۹. اگر معتقد باشیم در کنار خداوند، دیگران نیز حق تصرف در جهان را دارند، به چه شرکی گرفتار شده ایم؟

پاسخ: شرک در ولایت *خرداد ۹۸ انسانی*

۱۸ (**۱ــ شرک در خالقیت :** اگر کسی معتقد باشد که این جهان را چند خالق آفریده‌اند، گرفتار شرک در خالقیت شده است.) ۱۸

سؤال : چرا خداوند در آفرینش جهان شریکی ندارد؟

۲۰ (**زیرا** این تصور که چند خدا وجود دارد و هر کدام خالقِ بخشی از جهان‌اند، یا با همکاری یکدیگر این جهان را آفریده‌اند، به معنای آن است که هر کدام از آنها محدود و ناقص هستند و به تنهایی نمی‌توانند کل جهان را خلق کنند.

همچنین به معنای آن است که هر یک از خدایان کمالاتی دارند که دیگری آن کمالات را ندارد وگرنه عین همدیگر می‌شوند و دیگر چند خدا نیستند. چنین خدایان ناقصی، خود، نیازمند هستند و هر یک از آنها به خالق کامل و بی‌نیازی احتیاج دارد که نیازش را برطرف نماید.

پس تصور چند خدایی صحیح نیست و خدای واحد آفرینندهٔ جهان است.) ۲۰

مثال زیر می‌تواند ما را در درک بهتر یکتایی خداوند کمک کند :

۲۱ (دریای بدون ساحل و بیکرانی را فرض کنید که از هیچ جهت محدود نباشد؛ نه از جهت عمق و ارتفاع و نه از جهت طول و عرض، یعنی از هر جهت بیکران باشد. آیا با این فرض می‌توان دریای دومی را در کنار این دریا قرار داد؟

روشن است که این دریا، جای خالی برای دریای دیگر قرار نمی‌دهد.) (۲۱) («واحد قهّار» بودن خداوند که در آیهٔ ۱۶ سوره رعد بیان شده، به معنای آن است که جای خالی برای غیر باقی نگذاشته است تا آن غیر، خود را نشان دهد.) ۲۲

۱۸ (**۲ــ شرک در مالکیت :** اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگران هم مالک بخشی از جهان هستند. اگر کسی معتقد به شرک در خالقیت باشد، معتقد به شرک در مالکیت نیز خواهد بود.) ۱۸

۱۸ (**۳ــ شرک در ولایت :** اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگرانی نیز هستند که سرپرستی جهان را بر عهده دارند و خودشان حق تصرّف در جهان را دارا می‌باشند.) ۱۸

۱۸ (**۴ــ شرک در ربوبیت :** اعتقاد به اینکه علاوه برخداوند و در کنار او، دیگرانی نیز هستند که تدبیر امور موجودات را برعهده دارند. اگر کسی در کنار ربوبیّت الهی، برای خود یا سایر مخلوقات حساب جداگانه باز کند و گمان کند که کسی می‌تواند مستقل از خداوند، امور را تدبیر کند گرفتار شرک شده است.) ۱۸

۲۰. چرا خداوند در آفرینش جهان شریکی ندارد؟ (شکل دوم سوال: چرا تصور چندخدایی صحیح نیست؟)

۲۱. برای درک بهتر یکتایی خدا مثالی ذکر کنید؟

۲۲. واحد قهار بودن خداوند در آیه ۱۶ سوره رعد به چه معناست؟

به نام خداوند بخشنده مهربان
۱- بگو خداوند یکتاست
۲- خدا بی نیاز است
۳- نه زاییده و نه زاییده شده (فرزند ندارد و فرزند کسی نیست)
۴- هیچ کس همتای او نیست

تدبّر در قرآن

الف) با توجه به اهمیت سورهٔ توحید و جایگاه آن در قرآن کریم، در آیات این سوره تدبّر کنید و پیام‌های آن را به‌دست آورید.

اصل توحید ← بِسمِ اللّهِ الرَّحمٰنِ الرَّحیمِ ۞ قُل هُوَ اللّهُ اَحَدٌ (۱) اَللّهُ الصَّمَدُ (۲) لَم یَلِد وَ لَم یولَد (۳) وَ لَم یَکُن لَهُ کُفُوًا اَحَدٌ (۴)

۱ــ خداوند در ذات خود یگانه و یکتاست.

۲ــ خداوند از همه و هر چیزی بی نیاز است و همه موجودات به آن نیازمندند.

۳ــ برای خداوند هیچ همتا و مشابهی وجود ندارد.

توحید در ربوبیت ← ب) بعد از ترجمهٔ آیه ۱۶ سورهٔ رعد، به سؤالات زیر پاسخ دهید :

قُل مَن رَبُّ السَّماواتِ وَ الاَرضِ	بگو پروردگار آسمان ها و زمین کیست؟
قُلِ اللّهُ	بگو خدا است،
شرک در ولایت ← قُل اَ فَاتَّخَذتُم مِن دونِهِ اَولِیاءَ لا یَملِکونَ لِاَنفُسِهِم نَفعًا وَ لا ضَرًّا	بگوآیا غیر از او سر پرستانی گرفته اید که (حتی) اختیار سود و زیان خود ندارند؟
قُل هَل یَستَوِی الاَعمیٰ وَ البَصیرُ	بگو آیا نابینا و بینا برابر است؟
اَم هَل تَستَوِی الظُّلُماتُ وَ النّورُ	آیا تاریکی ها و روشنایی ها برابرند؟
اَم جَعَلوا لِلّهِ شُرَکاءَ خَلَقوا[1] کَخَلقِهِ فَتَشابَهَ الخَلقُ عَلَیهِم	یا آن ها شریک هایی برای خدا قرار داده اند که [آن شریکان هم] مثل خداوند آفرینشی داشته‌اند و در نتیجه [این دو] آفرینش بر آنان مشتبه شده است [و از این‌رو شریکان را نیز مستحق عبادت دیده‌اند؟!]

شرک در خالقیت دی ۹۸ انسانی

توحید در خالقیت ← قُلِ اللّهُ خالِقُ کُلِّ شَیءٍ وَ هُوَ الواحِدُ القَهّارُ ← اصل توحید

بگو خالق همه چیز خداست، و او یکتای مقتدر است.

۱ــ کسی را می‌توانیم به عنوان ربّ خود انتخاب کنیم که خالق جهان است

۲ــ کسی که اختیار سود و زیان خود را ندارد نمی‌تواند سرپرست و ولی مردم باشد

۳ــ در چه صورت جا داشت که مردم در اعتقاد به توحید در شک بیفتند؟ اگر آنچه را مشرکان شریک خدا قرار داده اند همچون خدا مخلوقاتی خلق کرده بودند در این صورت جا داشتکه انسان به شک بیفتد و به خدایان دیگر نیز معتقد باشد.

۱ــ فاعل در عبارت «خَلَقوا» ضمیر «واو» است که به شرکا برمی‌گردد.

۲۴. درخواست از پیامبر اکرم (ص) و اولیای الهی (ع) برای اجابت خواسته ها، منافاتی با توحید ندارد. ص☑ غ☐ دی ۹۸ انسانی

۲۵. آیا اگر کسی از غیر خدا (مثلا معلم یا پزشک) درخواست کمک کند، گرفتار شرک شده است؟ توضیح دهید؟

ج) مراتب توحید یا شرک را در آیات صفحه قبل مشخص کنید. در صفحه ی قبل مشخص شد

طرح چند سؤال

۲۳. اگر سؤالات : (مرز توحید و شرک کجاست؟ آیا اگر کسی پزشک را وسیلهٔ درمان و بهبود بیماری بداند مشرک است؟ آیا اگر کسی از غیر خدا درخواست کمک کند گرفتار شرک شده است؟ آیا اگر کسی دعا را وسیلهٔ جلب مغفرت الهی و صدقه را وسیلهٔ دفع بلا بداند مشرک است؟ و بالاخره، آیا توسل به پیامبران و معصومین علیهم‌السلام شرک به حساب می‌آید؟) از ما پرسیده شود، چه پاسخی باید به آنها بدهیم؟

در پاسخ به سؤال‌های فوق می‌گوییم :

۲۳ (اوّلاً خداوند رابطه علیّت را میان پدیده‌های جهان حاکم کرده است. آتش موجب گرما و روشنی و دارو سبب شفا و بهبودی است. پزشک وسیلهٔ درمان، معمار عامل بنای ساختمان و معلم نیز وسیلهٔ تعلیم و تربیت است.

در امور معنوی نیز همین‌گونه است. دعا سبب آمرزش، صدقه موجب دفع بلا، و صلهٔ رحم موجب افزایش طول عمر است) ۲۳

۲۵ (خیر زیرا همهٔ این روابط توسّط خود خداوند طراحی شده و به اذن و ارادهٔ او صورت می‌گیرد) ۲۵ بنابراین، کسی که برای آموختن نزد معلم می‌رود، یا برای درمان به پزشک مراجعه می‌کند، نه تنها معلم و پزشک را شریک خداوند قرار نداده، بلکه به قانون الهی عمل کرده است.

۲۳ (ثانیاً همان‌گونه که درخواست از پزشک برای درمان بیمار با توحید منافاتی ندارد، درخواست از اولیای الهی برای اجابت خواسته‌ها نیز منافاتی با توحید ندارد؛ زیرا پزشک به واسطهٔ استفاده از اسباب مادی و اولیای الهی به واسطهٔ اسباب غیر مادی و با اذن خداوند این کار را انجام می‌دهند) ۲۳

عقیده به توانایی پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله و اولیای دین علیهم‌السلام در برآوردن حاجات انسان (مانند شفا دادن) ۲۷ وقتی موجب شرک است که این توانایی را از خود آنها و مستقل از خدا بدانیم ۲۷) (۲۶ اگر این توانایی را صرفاً از خدا و انجام آن را با درخواست اولیا از خداوند و به اذن خدا بدانیم عین توحید است و از این جهت مانند اثر شفابخشی داروست که خداوند به آن بخشیده است ۲۶) (۲۸ این توانایی تنها به زمان حیات دنیوی پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله

۲۶. عقیده بر توانایی پیامبر (ص) و اولیاء دین (ع) در برآوردن حاجات انسان چه زمانی عین توحید است؟ خرداد ۹۸ تجربی

۲۷. در چه صورت اعتقاد به توانایی پیامبری (ص) در برآوردن حاجات موجب شرک می گردد؟ خرداد ۹۹ تجربی

۲۸. آیا توانایی کمک رساندن پیامبر اکرم (ص) و اولیای الهی (ع) به دیگران، تنها به زمان حیات دنیوی آنها اختصاص دارد؟

۲۹. آیا اگر کسی از پدر و مادرش و یا هر مؤمنی بخواهد که برای سعادتمندی او دعا کند، چنین درخواستی شرک آلود است؟

۳۰. کدام جریان، بزرگترین ضربه را به اسلام وارد کرد و سبب تنفر برخی از مردم جهان از اسلام شد؟ پیروان این گروه، چه اعتقاداتی دارند؟ پاسخ: جریان تکفیری – ادامه پایین↓

اختصاص ندارد و پس از رحلت ایشان نیز استمرار دارد. به عبارت دیگر، روح مطهر رسول خدا ﷺ پس از رحلت زنده است و می‌تواند به انسان‌ها یاری برساند[1]. اکنون اگر ما از رسول خدا ﷺ چیزی درخواست کنیم، درخواست از جسم ایشان نیست، بلکه از حقیقت روحانی و معنوی ایشان است) ۲۸ آیا اگر کسی از پدر و مادرش و یا هر مؤمنی بخواهد که برای سعادتمندی او دعا کند چنین درخواستی شرک آلود است؟

۲۹ (خیر هیچ گروهی از مسلمانان، غیر از جریانی که امروزه به «تکفیری‌ها» مشهور شده، چنین درخواستی را شرک آلود نمی‌دانند) ۲۹ جریان تکفیری در سال‌های اخیر برخی از جوامع و کشورهای اسلامی را گرفتار خود کرده است ۳۰. (پیروان این جریان فکری خشک و غیرعقلانی با تفکر غلطی که دربارهٔ توحید و شرک دارند، هر مسلمانی را که مانند آنها نمی‌اندیشد، مشرک و کافر می‌خوانند و گاه کشتن او را واجب می‌شمارند. پیروان این جریان می‌گویند توسل به پیامبران و معصومین شرک است. طلب دعا و شفیع قرار دادن دیگران برای اینکه خدا انسان را ببخشد، شرک است و همچنین معتقدند این‌گونه افراد کافر هستند و مسلمان محسوب نمی‌شوند.) ۳۰

متأسفانه این جریان بزرگ‌ترین ضربه را بر اسلام وارد کرد و سبب تنفّر برخی از مردم جهان از دین اسلام شد.

هم‌اندیشی

به نظر شما، چرا دقیقاً در زمانی که مسلمانان در پرتو بیداری اسلامی، در حال معرفی اسلام حقیقی به مردم جهان بودند و حتی جمعیت کشورهای صنعتی به سرعت در حال تغییر به نفع مسلمانان بود، چنین جریانی شکل گرفت؟

دانش تکمیلی (۱)

جریان «تکفیری» که این روزها گروه‌های مختلف با نام‌های گوناگونی را شامل می‌شود، ریشه در یک جریان تاریخی در تاریخ اسلام دارد. برای شناخت ریشه‌های تاریخی این جریان، به وبگاه گروه قرآن و معارف اسلامی به نشانی http://quran-dept.talif.sch.ir بخش «دانش تکمیلی» مراجعه کنید.

---

۱ ــ نمونهٔ بارز این موضوع شهیدان هستند که به تصریح قرآن کریم زنده‌اند و مانند زمان حیات در دنیا و بلکه بیشتر از آن، از احوال این دنیا با خبر هستند (سورهٔ بقره، آیهٔ ۱۵۴) و معلوم است که مقام پیامبر مکرم اسلام ﷺ بالاتر از شهیدان است.

۳۱. قرآن، بارها تأثیر داشتن موجودات گوناگون را در عالم یادآوری کرده است. ص☑ غ☐ شهریور ۹۸ انسانی

۳۲. دو نمونه از تاثیر داشتن موجودات گوناگون بر عالم که در قرآن آمده است را ذکر کنید؟

۳۳. برای قبول توحید در ربوبیت، باید هرگونه اثرگذاری را از اشیاء و انسان ها سلب کنیم. ص☐ غ☑ خرداد ۹۸ انسانی

بیشتر بدانیم

ذکر نمونه‌هایی از توسّل در قرآن کریم

۱ــ قرآن کریم نقل می‌کند که فرزندان یعقوب از پدرشان درخواست کردند که برای آنها طلب آمرزش کند و یعقوب نیز به آنان وعدهٔ دعا داد.[۱]

۲ــ قرآن کریم بیان می‌کند که استغفار پیامبر در حق گنه‌کاران مؤثر است:

وَ لَو اَنَّهُم اِذ ظَلَموا اَنفُسَهُم جاءوکَ فَاستَغفَرُوا اللّٰهَ وَ استَغفَرَ لَهُمُ الرَّسولُ لَوَجَدُوا اللّٰهَ توّابًا رَحیمًا[۲]

اگر آنان وقتی به خود ستم کرده بودند، پیش تو می‌آمدند و از خدا آمرزش می‌خواستند و پیامبر برای آنان طلب آمرزش می‌کرد، قطعاً خدا را توبه‌پذیر مهربان می‌یافتند.

هم‌چنین در تاریخ آمده است که مسلمانان در زمان پیامبر برای درخواست دعا نزد آن حضرت می‌آمدند. پس از رحلت ایشان نیز کنار قبر ایشان می‌رفتند و یا از دور درخواست خود را مطرح می‌کردند.[۳]

دانش تکمیلی (۲)

آیا تبرک جستن به قبور یا بارگاه اولیای الهی شرک به حساب می‌آید؟

پاسخ به این سؤال را در وبگاه گروه قرآن و معارف به نشانی http: //quran-dept.talif.sch.ir بخش «دانش تکمیلی» مشاهده کنید تا ببینید که جز همین گروه‌های تکفیری و ریشه‌های تاریخی آنان، هیچ یک از فرق مسلمان و علمای اسلامی این امور را شرک به حساب نمی‌آورند.

چند نکتهٔ تکمیلی:

۱ــ قرآن کریم، بارها تأثیر داشتن موجودات گوناگون را در عالم یادآوری کرده است (۳۲) به‌طور مثال، فرموده که «در عسل برای مردم شفاست.[۴]» و نیز از زبان حضرت عیسی علیه‌السلام فرموده «من برایتان از خاک پرنده‌ای می‌سازم و در آن می‌دمم و آن خاک به اذن خداوند پرنده می‌شود.[۵]» (۳۲)

برای قبول توحید در ربوبیت ضرورتی ندارد که هرگونه اثر را از اشیا و یا انسان‌ها سلب کنیم.

۱ــ سورهٔ یوسف، آیات ۹۷ و ۹۸.

۲ــ سورهٔ نساء، آیهٔ ۶۴

۳ــ سنن دارمی، أبو محمد الدارمی، ج۱، صص ۴۳ و ۴۴ (باب: اکرم اللّٰه نبیّه بعد موته)؛ وفاء الوفاء بأخبار دار المصطفی، علی بن عبداللّٰه سهمودی، ج۲، ص ۵۴۹.

۴ــ سورهٔ نحل، آیهٔ ۶۹.

۵ــ سورهٔ آل عمران، آیهٔ ۴۹.

۳۴. آیا برای قبول توحید در ربوبیت ضرورت دارد هر گونه اثر را از اشیا و انسان سلب کنیم؟

۳۵. اثر بخشی و شفا بخشی اولیای الهی چگونه و از چه راهی است؟

۳۶. انسان موحد در هنگام مصرف دارو و کمک خواستن از بنده خدا به چه چیزی توجه دارد؟

۳۴ (خیر - می‌توان با قبول اثر مخلوقات، این اثر را از خداوند بدانیم، نه مستقل و بی‌نیاز از خداوند) ۳۴

به این نکتهٔ مهم توجه کنیم که (خداوند برای شفابخشی، فقط یک راه ــ که همان دارو باشد ــ قرار نداده است، بلکه فراتر از راه‌های مادی، راه‌های معنوی هم قرار داده است. اولیای الهی هم که مراحل کمال و بندگی را پیموده‌اند، وسیله و طریق این شفابخشی هستند) ۳۵

۳۶ (انسان موحد وقتی دارویی مصرف می‌کند و شفا می‌یابد، در همان حال توجه دارد که این اثرگذاری را خداوند به آن دارو عنایت کرده است، از این رو از خداوند سپاسگزاری می‌کند، و زمانی که بنده‌ای از بندگان خدا به او احسان می‌کند و نیازی از نیازهایش را برطرف می‌سازد، هم از آن انسان تشکر می‌کند و هم شکرگزار خداوند می‌شود) به همین جهت ۳۶ امام رضا علیه‌السلام فرموده‌اند:

- لزوم سپاسگزاری از مخلوقات
- تاثیر گذاری مخلوقات در طول تاثیرگذاری خداوندو به اجازه اوست

ترجمه: کسی که نعمت دهنده از مخلوقات را شکرگزار نباشد، شکرگزار خداوند نیز نخواهد بود

مَن لَم یَشکُرِ المُنعِمَ مِنَ المَخلوقینَ، لَم یَشکُرِ اللّهَ عَزَّ وَ جَلَّ[1]

۲ــ آنان که با ایمان و عمل صالح و پیمودن صراط مستقیم، مراحل کمال را می‌پیمایند و به قرب الهی می‌رسند، پاداش‌هایی دریافت می‌کنند که کرامات و عنایات به مخلوقات، جلوهٔ کوچکی از آن است.

۳۶ (خیر -عده‌ای که منکر این کرامات برای معصومین علیهم‌السلام هستند، تفاوتی میان وجود مقدّس این بزرگواران با انسان‌های معمولی و یا انسان‌های شرور و گنهکار نمی‌بینند. نظام خلقت مبتنی بر حق است، هر انسانی که در مسیر بندگی پیش رود، در پیشگاه خداوند منزلتی می‌یابد و قدرتی پیدا می‌کند که برتر از قدرت‌های طبیعی است و این توانایی جزء قانونمندی الهی و زیبایی نظام هستی است. در قرآن کریم می‌خوانیم که وزیر سلیمان، آصف بن برخیا، در یک لحظه تخت بِلقیس (ملکهٔ سبا) را از مسافتی طولانی منتقل کرد) [2] اینها (نشان‌دهندهٔ آن است که انسان با طیّ مراتب بندگی می‌تواند به اذن خداوند به چنین توانایی‌هایی در عالم هستی برسد.) ۳۹ ۳۸

پاسخ اندیشه و تحقیق زیر : به هر میزان که به توحید و مراتب آن ایمان و باور قلبی داشته باشیم خود را ملزم به پیروی از دستورات خداوند می یابیم و زندگی مان بهترو زیبا ترمی شود مثلا با ایمان به توحید در ولایت دیگر فرد تن به ذلت حاکمیت هوی و هوس و طاغوت را نمی دهد.

اندیشه و تحقیق

باور به توحید در خالقیّت، مالکیّت، ولایت و ربوبیّت چه تأثیری در زندگی ما می‌گذارد؟

۳۷. از پاداش هایی که نتیجه ایمان ، عمل صالح و رسیدن به کمال و قرب الهی ..... و ..... به مخلوقات است.

پاسخ: کرامات و عنایات

۳۸. آیا کسانی که منکر کرامات و عنایات اولیا و مقربین الهی هستند عقیده صحیحی دارند توضیح دهید؟ مثالی از قرآن ذکر کنید؟

۳۹. جا به جایی تخت بلقیس ملکه ی صبا توسط آصف بن برخیا، نشان دهنده ی چیست؟

۴۰. کشف ارتباط خرداد ۹۹ تجربی

« الف »	« ب » (یک مورد اضافی است.)
الف) خداوند در کار آفرینش شریک و همتایی ندارد.	۱) توحید در ربوبیت
ب) مخلوقات فقط به اذن خدا در جهان تصرف می کنند.	۲) توحید در مالکیت
ج) تدبیر و پرورش مخلوقات در دست پروردگار است.	۳) توحید در خالقیت
	۴) توحید در ولایت